

РЕЦЕНЗИЯ

НА ПРЕДСТАВЕНИ НАУЧНИ ТРУДОВЕ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ

НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР“,

В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.2. ПЕДАГОГИКА (ПРЕДУЧИЛИЩНА

ПЕДАГОГИКА), ОБЯВЕН В ДВ БРОЙ 67/ 28 ЮЛИ 2020 Г. С ЕДИНСТВЕН

КАНДИДАТ РОЗАЛИНА ЕНГЕЛС – КРИТИДИС, ДОЦЕНТ ВЪВ ФНОИ,

СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ: ПРОФ. Д-Р МАРГАРИТА ХРИСТОВА КОЛЕВА

Биографични данни и професионален статус на кандидата

Доц. дн Розалина Енгелс – Критидис е единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПН 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика). През 1999 г. получава бакалавърска степен по предучилищна педагогика във ФНПП, през 2004 г. завършва Факултет по славянски филологии и получава ОКС бакалавър по българска филология, а през 1999 г. във ФНПП получава магистърска степен по предучилищна педагогика със специализация Педагогика на масовата и художествената комуникация. Доц. д-р Енгелс – Критидис успешно защитава дисертационен труд на тема „Изграждане на умения за интерпретиране на иносказателността на пословици и поговорки у 5-7-годишни деца“ и придобива ОНС „доктор“ през 2004 г. а през 2020 придобива научната степен „доктор на науките“ с докторски труд на тема „Индивидуализация и диференциация на педагогическото взаимодействие в детската градина“. Последователно от 2008 г. до настоящия момент доц. д-р Енгелс – Критидис е старши асистент по предучилищна педагогика (май 2006 - май 2008); главен асистент по предучилищна педагогика (юни 2008 – май 2014) и от 2014 е доцент по 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика - овладяване на езика и развитие на речта).

Богат и разнообразен е професионалният път на доц. д-р Критидис като учител и преподавател в СУ. От 2000 до 2006 г. последователно заема различни длъжности: детски учител по български и английски език; хоноруван асистент по предучилищна педагогика във ФНППИ; преподавател в Предучилищна школа по изкуства и английски език „Любознайко“; преподавател по история и цивилизация в девети и десети клас на английски език; класен ръководител на X клас; учител по история; преподавател в извънучилищни занимания по английски език с деца от предучилищна и начална училищна възраст; учител по английски език в начална училищна степен; води курсове по английски език за възрастни; организира и провежда детски концерти, конкурси, фестивали и пр. Като хоноруван преподавател е рецензент на над 40 дипломни работи на студенти от ФНПП. С тази си дейност доц. Критидис натрупва сериозен професионален – теоретичен и практически опит, което по същество е предпоставка за успешна академична кариера.

В своето битие на университетски преподавател и административен ръководител - зам. декан на ФНОИ, доц. Критидис изпълнява редица функции – член на ФС на ФНПП/ФНОИ, Еразъм+–координатор; член на Редакционната колегия на Годишника на ФНОИ - СУ, Книга „Педагогически науки“ (от 2019); член на комисии по атестиране, по оценката на проекти, по изготвяне на доклад за следакредитационно наблюдение, за подготовка на документация за програмна и институционална акредитация на ФНОИ/ФНПП и СУ и пр.

Доц. Критидис осъществява и богата експертна, оценителска и консултантска дейност. Участва в 10 научни журита - вътрешен рецензент, становища на седем дисертационни труда за степен „доктор“ и на един труд за степен „доктор на педагогическите науки“. Под научното ръководство на доц. д-р Розалина Критидис пет докторанта са защитили дисертационните си трудове – 4 от които на английски език. Научен ръководител е на магистърски програми. В качеството си на зам.-декан участва в комисии за оптимизиране на докторски програми, за разработване на критерии на докторски дисертации и за подбор на млади учени и пост-докторанти, за разработване на концепция и статут на Докторантско училище към ФНПП. Получава сертификат от участие в 9 курса за следдипломна квалификация. Специализира и се квалифицира в областта на педагогическата наука в образователни институции, в част от които със стипендия в Германия, Словакия, Швеция, Унгария, Гърция, Белгия, Великобритания. Изявява се като успешен и запомнящ се учител по програми за педагогически специалисти и други, свързани с образованието и социалната работа дейци.

Като преподавател в ФНПП/ФНОИ чете лекции по основни учебни дисциплини на студенти ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ – Въведение в специалността, Увод в ПП, Педагогика на овладяване на езика и развитие на речта, Изследователски технологии в предучилищното образование, Предучилищна педагогика, Интеркултурна компетентност на учителите, Образователни аспекти на интеграцията на деца-мигранти, Педагогическо взаимодействие за интерпретиране на иносказателността, Книгите за деца в обучението по чужд език, Педагогическо взаимодействие за творчество и много други авторски лекционни курсове, семинарни занятия и практика в детската градина. Има изнесени 7 лекции в чужбина. Разработва авторски учебни програми на български и английски език за докторска степен - Приложение на изследователските технологии в предучилищното образование и Съвременни европейски модели на предучилищно образование.

Доц. Розалина Енгелс участва в разработването и реализацията на 10 научни и практико-приложни проекти. Участва в 14 конференции и научни срещи в чужбина, в 50 научни срещи и конференции в България и в 5 научни съвети и бордове в чужбина, От декември 2016 г. е член на редколегията на Journal of Early Childhood Studies (Турция) и на редакционната колегия на Годишника на ФНОИ - СУ, Книга „Педагогически науки“. Има опит в оценяване на европейски образователни проекти по програма Еразъм+. Външен оценител е на проектопредложения в областта на образованието и науката по механизма на ЕЕА grants, по „Програма за учене през целия живот“, по програма „Сократ“. Участва в сертифицирано обучение за потенциални оценители по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

В различни периоди от време Доц. д-р Розалина Критидис е научен секретар, член на УС, на контролната комисия и изпълнителния комитет на Българския национален комитет за предучилищно образование ОМЕР към Световната организация за предучилищно образование ОМЕР и координатор ресор „Проекти и комуникации“. Член е на Cambridge Post-Doc Society (Кеймбридж, Великобритания). Член на Съюза на учените в България. От 2001 е член на Българския национален комитет за предучилищно образование ОМЕР към Световната организация за предучилищно образование. Получила е 7 стипендии, 5 индивидуални грантове, 2 пъти е номинирана от ФНПП за наградата „Питагор“ на Министерство на образованието и науката и 1 път за наградата „Млад учен на СУ „Св. Климент Охридски“.

Направената професионална справка е сериозна заявка за пълноправно участие на доц. д-р Розалина Енгелс – Критидис в конкурса за професор към ФНОИ, СУ.

Характеристика на научно-изследователската и научно-приложната продукция на кандидата за заемане на академичната длъжност „професор“.

Предоставеният от доц. д-р Розалина Енгелс – Критидис пакет от документация

за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ е в съответствие с изискванията на нормативните документи, вкл. Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“. Кандидатката заявява участие в конкурса със сериозен набор от научни публикации, които покриват в пълнота количествените и качествени изисквания и я представят като сериозен учен, преподавател, експерт и консултант в областта на предучилищната педагогика. Основните изследвания на авторката, тяхната задълбоченост и перспективност, и насочеността им към децата от предучилищна възраст и техните учители - **най-общо презентират заслуженото ѝ място в научната педагогическа общност.**

В обявеният конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ доц. дн Розалина Енгелс - Критидис участва с научна продукция както следва:

- **2** самостоятелни монографии,
- **6** самостоятелни глави в колективни монографии,
- **3** студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация;
- **6** студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове;
- **4** статии, доклади, рецензии и др. публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация;
- **21** статии, доклади и други публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове;
- **1** публикуван университетски учебник (в съавторство),
- **1** публикувано учебно пособие, за ползване в мрежата на детските градини
- **Научен редактор или съставител на научни разработки - 3 броя.**

С представените публикации за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ доц. дн Розалина Енгелс – Критидис не е участвали в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Прегледът на публикациите на доц. д-р Критидис във връзка с изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ показва, че тя значително надвишава минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ - общият брой събрани от авторката точки е 1932, а по показатели както следва: група показатели А - 50 точки; група показатели Б - 100 точки; група показатели В – 100 точки; група показатели Г – 536,4 точки; група показатели Д - 725 точки; група показатели Е – 42, 6 точки.

За популярността и научната компетентност на авторката може да се съди и от броя цитирания, които са както следва:

- **17** броя - цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове (Показател 11);
- **44** броя цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране (Показател 11);
- **6** броя цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране (Показател 13).

Цялостната академична дейност и научна продукция на кандидатката за участие в конкурса за „професор“ доц. дн Розалина Енгелс – Критидис представя нейната последователна и системна дейност по разпознаване и разкриване на редица теоретични и практико-приложни аспекти на предучилищната педагогика, на овладяването на езика и развитие речта на децата, на ранното чуждоезиково обучение

на индивидуализацията и диференциацията на педагогическото взаимодействие с деца от предучилищна възраст, на педагогиката на масовата и художествената комуникация, на сравнителното и интеркултурно образование, на педагогиката за деца със специални образователни потребности и пр. Във всяка от представените публикации, както и в цялата академична активност на кандидатката се очертана нейният собствен научен и оригинален почерк, нейната ерудиция, социална и професионална ангажираност, отношение към научната обективност и най-важно отношение към детето във възрастта на детството. Езикът на писане е академично обосноваван, стилът е научно издържан, прецизно е използван понятийния апарат на педагогическата наука.

Монографията на доц. дн Розалина Енгелс - Критидис, озаглавена „Съвременни аспекти на предучилищното образование в България“, второ преработено издание с допълнения и актуализации, С., 2020, издадена на английски език, може да се определи като събирателен образ на разбиранията и опита на авторката по ключови проблеми на образованието на детето от предучилищна възраст. **Разработката е представена като хабилитационен труд за участие в обявеният конкурс за професор.** Монографично изследване е разпределено в седем глави, разгърнати върху проучване на литературни източници, собствени изследвания, наблюдения, опит и анализи с теоретична и практическа значимост. Тази многообхватност на изследователските методи и на конкретно коментираните проблемни сфери придава особена визия на труда и е напълно в смисъла на заявеното заглавие. Независимо от своята обособеност и завършеност, всяка от главите предлага съдържание, обобщения и изводи, които предизвикват автора за следващи изследвания, откриване на нови данни, разсъждения с нов поглед, нова съдържателна интерпретация на проблема и пр. Налага се изводът, че доц. дн Критидис е автор с много добри научно-теоретични и изследователски компетенции, и идеи за перспективно развитие на предучилищното образование.

В съдържателен план в хабилитационния труд се проследява нормативната уредба и концептуалните тези относно предучилищно образование, които логически са свързани с подготовката на педагогическите специалисти, обучавани в българските университети. Интерес за педагогическата теория и практика представлява очертаният личностен и професионален профил на качествения детски учител - образование, възможности за кариерно развитие, съвременни проблеми при взаимодействие с децата на 21. век. Важно е да се подчертае, че авторката заявява разбиране за необходимостта от нова парадигма за подготовката на педагога, детски учител, предвид съвременните потребности и предизвикателства пред детето. Израз на това виждане се открива във втора и трета глави от монографията. Задълбочено и професионално доц. дн Критидис представя многоаспектно, психолого-педагогическо изследване, свързано с индивидуализацията и диференциацията на педагогическото взаимодействие с децата, по-високите им образователни постижения и причините за това. Процедурите са описани професионално, резултатите са онагледени, анализите са следствие от зададените критерии, обобщенията и изводите компетентни с теоретична и практическа насоченост. Научно постижение на авторката е представеният и апробиран вариативно-динамичен Модел на педагогическо взаимодействие, разработен за приложение в български детски градини, базиран на учене чрез преживяване и личностно значим практически опит на децата. Всеки от компонентите на Модела има своята научна интерпретация и дава информация за педагогическата практика на детския учител. Аргументирано е обосновава необходимостта от нов индивидуализиран проект за работа с децата от предучилищна възраст, като тезите в този смисъл имат приносен характер.

Безспорно доказателство за професионалната ориентация и последователност в разработването на различни аспекти на предучилищната педагогика е пета глава от хабилитационния труд на авторката – т.е. теоретико-нормативният преглед на

проблематика, свързана с овладяването на езика и развитието на речта от децата в предучилищна възраст, в българска образователна среда. Прави впечатление изследователската насоченост към университетската теоретична и практическа подготовка на бъдещите детски учители по посока на тяхното успешно взаимодействие с децата именно в сферата на езиковото развитие и подготовката за ограмотяване. Прецизно и критично авторката прави анализ на нормативни документи и педагогическа практика, като едновременно с това разкрива значимостта им и обосновава необходимостта от разширяване приложението на иновативни образователни концепции в българските детски градини, свързани с грамотността.

В смисъла на овладяването на езика и развитието на речта доц. дн Критидис прави нов прочит на процеса на възприемане на алегорията от български деца от предучилищна възраст. В дълбочина и като възможност за доразвитие на проблематиката се търси и открива разликата между близките понятия „смисъл“ и „значение“ (дефинирани от Виготски и доразвита от Лурия) и се разглеждат детските „интерпретации на иносказателността като междинна точка в извървяване на пътя от индивидуалния за детето смисъл към приетото в обществото значение“. Този подход към проблема и научният анализ на резултатите от изследването са факт с приносен характер. В същата смислова характеристика е и последната част от хабилитационния труд на доц. дн Розалина Критидис – представена е образователната програма за български деца, посещаващи подготовителни групи в неделни училища в Гърция. Всъщност, насочеността е към интеркултурното образование на децата на основата на житейските ситуации, вписани в пословиците и поговорките, използвани в културата и на двата народа

Цялостният преглед на труда на доц. дн Розалина Енгелс – Критидис на тема **„Съвременни аспекти на предучилищното образование в България“** дава основание да се направят два основани извода – първият - разработката не е самоцелна, не е резултат от умозрителни интерпретации, тя е резултат от изследователски процедури (авторски и стандартни) и второ – тя е съвременна, научно обосновава и практически полезна творба с конкретни приносни моменти.

Втората монография на доц. дн Розалина Пламенова Енгелс – Критидис на тема **„Индивидуализация и диференциация на педагогическото взаимодействие в детската градина“** е сериозен научен опит за нов прочит на проблематиката, свързана както с разбирането ѝ за ролята на индивидуалните различия и потенциал на детето в процеса на неговото развитие, образование и социализация, така също и с необходимостта от пре моделиране на технологичния конструкт на педагогическото взаимодействие с детето на 21.век. Пре моделиране, което на практика да операционализира изконния проблем на педагогическата наука – индивидуализацията и нейното съвместяване с диференциацията на педагогическото взаимодействие, както и да се разкрият вариантите за приобщаващо образование на децата с различни познавателни възможности. В труда си авторката разглежда две основни теза - тезата за същността и смисъла на идеята за индивидуализацията и диференциацията на педагогическото взаимодействие на основание личностния потенциал на уникалното дете и тезата за перманентното му обогатяване в условията на ученето чрез преживяване и личностно значим детски опит, на детските открития и насърчаване на детския откривателски дух, на ученето чрез правене и пр. *Определено с приносен характер са постановки, свързани с разширеното интерпретиране на понятията „индивидуализация и диференциация“, с възможностите за фокусиране на педагогическото взаимодействие към образователния напредък на всяко дете, с предложената вариативно-динамична система от методи, похвати, средства и форми на групово педагогическо взаимодействие, целенасочено използвани в единен цялостен персонализиран подход, с възможностите за постигане на емоционално благополучие на всяко дете и пр.*

Доц. дн Розалина - Критидис участва в обявеният конкурс за професор и чрез публикации в 6 колективни монографии. Два са акцентите в тези публикации – работата с деца със специални образователни потребности и сравнителен анализ на предучилищното образование в България и Словакия. Разработките в този смисъл са с висока научна стойност в теоретичен и в научно-приложен план. Предложените от авторката модели - „Образователна програма за насърчаване изграждането на положително отношение към математиката в предучилищна и начална училищна възраст при деца с типично развитие и деца с лека интелектуална недостатъчност“, „Природна програма за развитие на емоционалната интелигентност при деца в предучилищна възраст с типично развитие и със синдром на Даун“, набор от конкретно избрани детски литературни произведения като средство и инструмент за развитие на позитивни емоционални нагласи и за намаляване на негативните емоции чрез трансформирането им в положителни и пр., определено имат **приносен характер** за работата в детските градини и в семейната среда.

Научната компетентност на авторката се разкрива и чрез публикуваните студии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестна база данни с научна информация. В тях ясно е изразено мнението на доц. Критидис по отношение на специфичните особености и характеристики на съвременното дете - психически, физически и поведенчески особености, преживявания, потребности, интереси, качества, знания, умения, отношения, постижения, способности, таланти, затруднения и пр. В това многообразие тя извежда като основание за индивидуализация и диференциация атрибута „себестойност“ на детето и предлага варианти за неговото емоционално благополучие и осмислена детска активност. Заслужава внимание и докладът на авторката на тема „Профили на работещите в системата на образованието и грижата в ранна детска възраст в Европа: БЪЛГАРИЯ“, в които на основание собствени изследвания оформя профилите на персонала в ранна детска възраст в 30 държави с ключови данни за системите за дневни грижи и пр.

В конкурса за професор доц. дн Розалина Енгелс – Критидис участва и с 6 студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове. В съдържателен план студиите са в контекста на основните авторски изследвания - ролята на целите за стимулиране на детските преживявания и техният перспективен смисъл за детското развитие и индивидуални творчески изяви; потенциала на децата в предучилищна възраст за разбиране и използване на иносказателността; на предучилищното образование в България и Словакия, като се търсят както някои общи елементи между тях, така и на някои различия. Особено внимание авторката отделя на концепцията за грамотност на децата от предучилищна възраст, съществена част от която са комуникативните им умения, както и на специфичното образование на бъдещите учители, призвани да оgramотяват децата. Всяка от студиите е разгърната върху основата на конкретна изследователска дейност на авторката, което е гаранция за обективност и приложимост на нейните иновативни идеи.

Безспорен интерес в изследователската дейност на доц. дн Критидис представляват публикациите ѝ – статии, доклади, рецензии и др. в научни издания, реферирани и индексирани в световно известна база данни с научна информация. С иновативен характер е публикацията, свързана с развитието и ученето в ранното детство с фокус върху езика и комуникацията. Добре аргументирани са и тезите в разработката на авторката относно ролята на учителя в качеството му на ключов субект в процеса на образователно взаимодействие в детската градина – маркирани са основни акценти в личностния и професионален профил на качествения детски учител. С практическа насоченост е материалът, отнесен към „добри политики

и практики в сферата на социалната, образователната и езиковата подкрепа на деца с мигрантски произход в предучилищни институции в гр. Мюнхен, Германия“ и инструмента за предварителна оценка на нивото на немски език на децата-мигранти преди постъпването им в училище (SISMIK).

Доц. дн Розалина Енгалс – Критидис представя и 21 статии, доклади и др. публикации в нереферирани списания с научно рецензирани или публикувани в редактирани колективни токове. Най-общо те са насочени към изследвания върху няколко основни за предучилищната педагогика проблема. Като съществен се откроява проблемът за емоционалната интелигентност и емоционалното благополучие на децата от предучилищна възраст, спецификата на индивидуалния образователен напредък, ролята на сравнението в хода на детската познавателна дейност и пр. Изследователските търсения на доц. дн Критидис са насочени и към подготовката на децата за училище и ролята на качествения детски учител в този процес.

Внимание в творческата дейност на доц. Критидис е отделено на сравнителния подход - представя се системата на предучилищното образование в Испания - прилики и разлики с предучилищното образование в България, както и на университетското образование на детските учители и др., на интеркултурно образование на български деца в предучилищна и начална училищна възраст, живеещи в Гърция.

Оценка на учебно-преподавателска дейност на кандидата

На основание представените документи от администрацията на ФНОИ конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“ е осигурен с изискуемата учебна натовареност за учебната година. Учебната заетост за учебната 2019 /2020 е **1686, 4** часа, от които **852** часа аудиторна заетост. **Задължителните лекционни курсове**, които води доц. дн Розалина Критидис за **ОКС „бакалавър“** са: Въвеждане в специалността; Педагогика на овладяване на езика и развитие на речта; Основи на предучилищната педагогика; Изследователски технологии в предучилищното образование. Избираемите лекционни курсове са: Авторски цикъл лекции по Педагогическо взаимодействие за интерпретиране на иносказателността; Детето в света на пословиците и поговорките и пр. **В ОКС „магистър“** доц. д-р Критидис води лекционни курсове както следва: Предучилищна педагогика; Авторски цикъл лекции на английски език по “Интеркултурна компетентност на учителите” и “Образователни аспекти на интеграцията на деца-мигранти” авторски цикъл лекции по „Педагогическо взаимодействие за интерпретиране на иносказателността”; Авторски цикъл лекции по „Книгите за деца в обучението по чужд език“; Педагогическо взаимодействие за творчество; Изследователски технологии в предучилищното образование и пр. Научен ръководител на магистърска програма „Образователни науки и интеркултурно възпитание“ на английски език. Водените задължителни и избираеми учебни курсове от доц. д-р Критидис се приемат с интерес от студентите – бакалаври и магистри, поради факта на иновативност, на приложност в работата на детския учител, на ползване на информация, методи и средства, характерни за съвременния образователен процес във ВУ. Оценявам високо инициативността, активността и преподавателска ангажираност на участничката в настоящия конкурс за „професор“.

За високото качество и академизъм в преподавателската дейност на доц. Критидис свидетелстват данните за работа със студентите и участието ѝ в студентски научни форуми, работата с докторанти и рецензирането на над 50 дипломни работи на дипломанти-магистри от ФНОИ (бивш ФНПП) и 1 дипломант-магистър от Факултета по славянски филологии.

За нуждите на **преподавателската дейност доц. дн Критидис** в съавторство участва в публикуван университетски учебник (учебен свитък „Детски учители“ – за едногодишно специализирано обучение във висши училища с цел придобиване на

допълнителна квалификация/преквалификация за детски/начален учител) и в учебно пособие за използване в мрежата на детските градини. Прави впечатление практическата насоченост на разработките на авторката и реалните възможности за ползването им в практиката на детските градини. В два поредни сборника авторката прави сравнителен анализ на предучилищното образование в България и Словакия. Колективната монография е разработена по идеен замисъл и с активната научно-редакторска работа на доц. дн Розалина Енгелс-Критидис.

Основни научно-теоретични научно-приложни приноси

Концептуалната ориентация на публикуваните научни трудове, задълбоченото теоретично проучване на редица проблемни области от предучилищната педагогика, организацията и съдържанието на прецизните емпирични изследвания, резултатите от тях и тяхната интерпретация и пр. са сериозен атестат за цялостното научно развитие на доц. д-р Розалина Енгелс – Критидис и значим принос за предучилищната педагогическата теория и практика. Внимание заслужава фактът, че наред с теоретичните интерпретации на съдържанието на различни проблеми, авторката предлага конкретни модели и програми за работа с децата от предучилищна възраст. В своята съвкупност те отразяват различните аспекти от научно-изследователския и преподавателски път на доц. дн Розалина Енгелс - Критидис в света на академичната общност.

Приемам изцяло представената справка относно оригиналните научно изследователски и практико-приложни приноси на доц. дн Розалина Енгелс-Критидис, кандидат за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПН 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика). Същевременно, в смисъла на синтезираните са:

Приноси в научно-изследователски аспект:

1. Идентифициране на съществени за системата на предучилищното образование в България **проблемни области**, на основание задълбочена теоретична интерпретация на нормативната база и концептуална му визия.
2. **Популяризиране, оценка на постиженията и възможностите за промяна** в областта на предучилищното образование в България чрез сравнителен анализ със системите за предучилищно образование в Словакия, Испания, Гърция. Разкрити са позитивите, негативите и нормативните рамки на образователното съдържание, свързани с подготовката за ограмотяване и овладяване на родния език от децата в България и Словакия.
3. Разгледано е актуалното състояние на предучилищното образование в България и университетското образование за подготовка на предучилищни специалисти **в общ контекст на взаимозависимост**, като са идентифицирани част от факторите, анализирани причините и оформени идеи за перспективността на този процес.
4. Представен е нов, **актуален прочит на процесите „индивидуализация и диференциация“** в хода на педагогическото взаимодействие с децата от предучилищна възраст върху основата на които е разработен, обогатен и допълнен (след придобиване на научната степен „доктор на педагогическите науки“) **вариативно-динамичен Модел на педагогическо взаимодействие, базиран на учене чрез преживяване и личностно значим практически опит.**
5. Очертани са възможностите и перспективите **за приложимост на Модела** на педагогическо взаимодействие в практиката на детските градини (на основание индивидуализация и диференциация на процеса).
6. Очертана е необходимостта от **задълбочено проучване индивидуалността на съвременното дете** – индивидуални особености, потребности, преживявания,

познавателен опит и познавателни възможности, ценности и пр. насочено към съдействие за емоционално благополучие и активности.

7. Разработена е **авторска методика за проучване** представата за добър/качествен детски учител, очертан е **личностният и професионалният му профил**, както и вариантите за придобиване на професионална квалификация „детски учител“ и възможностите за кариерно развитие в професията - у нас и в чужбина.
8. Научно обоснован и приложен в авторски разработки е т.нар. **приобщаващ подход** при който преди всичко **се търси общото, сближаващото, а не толкова различното** между децата с типично развитие и децата със специални образователни потребности, включени в обхвата на предучилищната възраст. Приносен характер имат предложените от авторката модели за работа с децата в детските градини и в семейната среда.
9. Представена е **нова концептуална визия на педагогическата ситуация** - основна форма за педагогическо взаимодействие с детето от предучилищна възраст, основана върху вариативно – динамичните, синхронни или последователни преходи в нейната организация и реалните възможности за осъществяване на процеси на индивидуализация и диференциация с цел стимулиране на детската активност и условия за емоционално благополучие.
10. Статистически е доказана **значимата връзка между уменията** на децата от предучилищна възраст **да сравняват и уменията да интерпретират** иносказателността. Детските самобитни интерпретации на иносказателността са разгледани като междинна точка в извървяване на пътя от **индивидуалния за детето смисъл към приетото в обществото значение**. Именно преходът „смисъл-значение“ е косвено трансфериран и по посока на успешното педагогическо взаимодействие с деца от предучилищна възраст.
11. С конкретни аргументи научно е обоснована **ключовата роля на отношенията на различни равнища, разгледани като „задвижваща среда“** за успешното овладяване от детето на знания, умения и компетенции. Ученето чрез преживяване и личностно значимият детски опит са „движещите сили“ в смисъла на тези отношения.

Приноси в практико-приложен аспект:

1. Разработени са полезни за практиката педагогически ситуации, постигащи цели в областта на интеркултурното образование; възпитаващи в толерантност и уважение към различията или изграждане на пречупено през музиката като достъпно за възрастта изкуство положително отношение към природата.
2. Разработени и апробирани в практиката в гръцка образователна среда са **3 комплекса приобщаващи образователни програми, безспорен принос за практиката на предучилищното приобщаващо образование**.
3. Разработени са конкретни практически материали за иновативно обучение на студентите от специалностите ППЧЕ и ПНУП.
4. Представени са акценти на нов подход към интеркултурното образование на деца от предучилищна възраст.
5. Разработени са образователни материали - Комплект за индивидуална работа на децата от първа, втора, трета и подготвителна групи, по направление „Български език и литература“ към образователна система „Приятелите“ за подготвителна група към ИК „Анубис“ (в съавторство).
6. Популяризирана е системата на българското предучилищно образование в престижни международни издания на английски и немски език, както и в други авторски публикации и редактирани томове на английски език.

Очертаните приноси намират практико-приложна проекция в преподавателската дейност на доц. дн Розалина ЕнгелсКритидис – актуализиране на учебното съдържание и на учебните програми по преподаваните учебни дисциплини.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и представените за рецензирани научни трудове на доц. дн Розалина Енгелс – Критидис отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и ПРАССУ. Публикувани са след придобиване от авторката на академичната длъжност „доцент“ и научните степени „доктор“ и „доктор на науките“. Приносите са оригинални с научна стойност и практическа приложимост. Не са открити данни за плагиатство.

На основание изпълнението на наукометричните показатели, високото качество и приносен характер на изследователска и преподавателска дейност, за академична и социална активност на доц. дн Розалина Енгелс – Критидис с убеденост давам своята положителна оценка и призовавам членовете на Научното жури да гласуваме с „ДА“ за избора ѝ за заемане на академичната длъжност „професор“ в Професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

РЕЦЕНЗЕНТ:

ПРОФ. Д-Р МАРГАРИТА ХРИСТОВА КОЛЕВА

REVIEW

OF SUBMITTED SCIENTIFIC PAPERS FOR COMPETITION PARTICIPATION OF THE
ACADEMIC POSITION "PROFESSOR",
IN THE PROFESSIONAL FIELD 1.2. PEDAGOGY (PRESCHOOL PEDAGOGY),
PUBLISHED IN S.G. ISSUE 67 / JULY 28, 2020 WITH AN ONLY CANDIDATE
**ROSALINA ENGELS - KRITIDIS, ASSOCIATE PROFESSOR IN FACULTY OF
EDUCATION AND ARTS,
SU "St. KLIMENT OHRIDSKI "**
**MEMBER OF THE SCIENTIFIC JURY: PROF. MARGARITA HRISTOVA
KOLEVA, PhD**

Biographical data and professional status of the candidate

Assoc. Prof. D.S. Rosalina Engels - Kritidis is the only candidate in the competition for the academic position of "professor" in PF 1.2. Pedagogy (Preschool pedagogy). In 1999 she receives a bachelor's degree in preschool pedagogy at the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy, in 2004 she graduates from the Faculty of Slavic Philology and received a Bachelor's degree in Bulgarian Philology, and in 1999 at the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy. receives a master's degree in preschool pedagogy with a specialization in Pedagogy of Mass and Artistic Communication. Assoc. Prof. D.S. Rosalina Engels - Kritidis successfully defends a dissertation on "Building skills for interpreting the allegory of proverbs and sayings in 5-7-year-old children" and obtains the Educational and Scientific Degree "Doctor" in 2004 and 2020 acquired the scientific degree " Doctor of Science "with a doctoral thesis on "Individualization and differentiation of pedagogical interaction in kindergarten." From 2008 to the present successively Assoc. Prof. D.S. Rosalina Engels - Kritidis is a senior assistant in preschool pedagogy (May 2006 - May 2008); Chief Assistant in Preschool Pedagogy (June 2008 - May 2014) and since 2014 is an Associate Professor of 1.2. Pedagogy (Preschool pedagogy - language acquisition and speech development).

The professional path of Prof. D.S. Kritidis as a teacher and lecturer at Sofia University is rich and varied. From 2000 to 2006 she successively held various positions: teacher in Bulgarian and English languages; part-time assistant in preschool pedagogy at the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy; teacher at the Preschool School of Arts and English "Lyuboznayko"; teacher of history and civilization in ninth and tenth grade in English; class teacher of X class; history teacher; teacher in extracurricular English classes with children of preschool and primary school age; English teacher at the primary school level; conducts English language courses for adults; organizes and conducts children's concerts, competitions, festivals, etc. As a part-time lecturer, she is a reviewer of over 40 diploma theses of students from the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy. With this activity Assoc. Prof. D.S. Kritidis is gaining serious professional - theoretical and practical experience, which is essentially a prerequisite for a successful academic career.

In her life as a university lecturer and administrative head - Deputy. Dean of the Faculty of Education and Arts, Assoc. Prof. D.S. Rosalina Engels - Kritidis performs many functions - a member of the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy / Faculty of Education And Arts, Erasmus + - coordinator; member of the Editorial Board of the Yearbook of the Faculty of Education And Arts - Sofia University, Book "Pedagogical Sciences" (since 2019); member of commissions for attestation, project evaluation, preparation of a report for post-accreditation monitoring, preparation of documentation for program and institutional accreditation of the Faculty of Education and Arts / the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy and Sofia University, etc.

Assoc. Prof. D.S. Kritidis also carries out a wide range of experts, evaluation, and consulting activities. Participates in 10 scientific juries - internal reviewer, opinions of seven dissertations for the degree of "doctor" and one work for the degree of "doctor of pedagogical sciences". Under the scientific guidance of Assoc. Prof. Kritidis, five doctoral students have defended their dissertations - 4 of them in English. She is a research supervisor of master's programs. In her capacity as Deputy Dean, she participated in commissions for optimization of doctoral programs, for development of criteria for doctoral dissertations and selection of young scientists and post-doctoral students, for development of concept and status of Doctoral School at the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy. She receives a certificate of participation in 9 courses for a postgraduate qualification. She specializes and qualifies in the field of pedagogical science in educational institutions, some of which with scholarships in Germany, Slovakia, Sweden, Hungary, Greece, Belgium, Great Britain. She is a successful and memorable trainer in programs for pedagogical specialists and other actors related to education and social work.

As a lecturer at the Faculty of Education and Arts / the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy she lectures on basic subjects of students in Educational qualification degree "Bachelor" and "Master's degree" - Introduction to the specialty, Introduction to PP, Pedagogy of mastering of language and speech development, Research technologies in preschool education, Preschool pedagogy, Intercultural competence of teachers, Educational aspects of the integration of migrant children, Pedagogical interaction for the interpretation of the allegory, Books for children in foreign language teaching, Pedagogical interaction and many other author's lecture courses, seminars and practice in kindergarten. She held 7 lectures abroad. Develops the author's curricula in Bulgarian and English for a doctoral degree - Application of research technologies in preschool education and Modern European models of preschool education.

Assoc. Prof. Rozalina Engels participates in the development and implementation of 10 scientific and practical projects. Takes part in 14 conferences and scientific meetings abroad, in 50 scientific meetings and conferences in Bulgaria, and 5 scientific councils and boards abroad. Since December 2016 she is a member of the editorial board of the Journal of Early Childhood Studies (Turkey) and the editorial board of the Yearbook of the Faculty of Education And Arts - Sofia University, Book "Pedagogical Sciences". She has experience in evaluating European educational projects under the Erasmus + program. She is also an External Evaluator of draft proposals in the field of education and science under the EEA grants mechanism, under the Lifelong Learning Program, under the Socrates Program. Participates in certified training for potential evaluators under the Operational Program "Human Resources Development".

In different periods Assoc. Prof. Rozalina Engels is Scientific Secretary, Member of the Management Board, the Control Commission, and the Executive Committee of the Bulgarian National Committee for Preschool Education OMEP at the World Organization for Preschool Education OMEP and Coordinator of the Projects and Communications Department. He is a member of the Cambridge Post-Doc Society (Cambridge, UK). Member of the Union of Scientists in Bulgaria. Since 2001 he has been a member of the Bulgarian National Committee for Preschool Education OMER at the World Organization for Preschool Education. She has received 7 scholarships, 5 individual grants, has been nominated twice by the Faculty of Primary and Preschool Pedagogy for the Pythagorean Prize of the Ministry of Education and Science and once for the Young Scientist Award at Sofia University "St. Kliment Ohridski".

The professional reference made is a serious request for the full participation of Assoc. Prof. D.S. Rosalina Engels - Kritidis in the competition for "professor" at the Faculty of Education And Arts, Sofia University.

Characteristics of the research and scientific-applied work of the candidate for the academic position "professor".

The package of documentation provided by Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis for participation in the competition for the academic position "Professor" is per the requirements of the regulations, incl. The regulations of Sofia University "St. Kliment Ohridski". The candidate declares participation in the competition with a serious set of scientific publications, which fully cover the quantitative and qualitative requirements and present her as a serious *scientist, teacher, expert, and consultant in the field of preschool pedagogy*. The main research of the author, its depth and perspective, and its focus on preschool children and their teachers - **generally present her well-deserved place in the scientific-pedagogical community.**

In the announced competition for the academic position of "Professor" Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis participated with a scientific production as follows:

- 2 independent monographs,
- 6 individual chapters in collective monographs,
- 3 studies, published in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases with scientific information;
- 6 studies published in non-peer-reviewed journals with the scientific review or published in edited collective volumes;
- 4 articles, reports, reviews, etc. publications in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases with scientific information;
- 21 articles, reports, and other publications in unreferenced journals with the scientific review or published in edited collective volumes;
- 1 published university textbook (co-authored),
- 1 published textbook for use in the network of kindergartens
- Scientific editor or compiler of scientific papers - 3 issues.

With the presented publications for participation in the competition for the academic position "Professor" Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis has not participated in the competition for the academic position "Associate Professor".

The review of the publications of Assoc. Prof. Kritidis in connection with the implementation of the minimum national requirements under Art. 2b of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria shows that it significantly exceeds the minimum requirements for the academic position of "professor" - the total number of points collected by the author is 1932, and by indicators, as follows: a group of indicators A - 50 points; group indicators B - 100 points; a group of indicators B - 100 points; a group of indicators D - 536.4 points; a group of indicators D - 725 points; group indicators E - 42, 6 points.

The popularity and scientific competence of the author can be judged by the number of citations, which are as follows:

- 17 issues - citations or reviews in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases with scientific information or in monographs and collective volumes (Indicator 11);
- 44 citations in monographs and collective volumes with a scientific review (Indicator 11);
- 6 citations or reviews in unreferenced journals with a scientific review (Indicator 13).

The overall academic activity and scientific production of the candidate for participation in the competition for "professor" Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis presents her consistent and systematic work on recognizing and revealing many theoretical and practical aspects of preschool pedagogy, language acquisition, and development of children's speech, early foreign language learning of individualization and differentiation of

pedagogical interaction with preschool children, pedagogy of mass and artistic communication, comparative and intercultural education, pedagogy for children with special educational needs, etc. In each of The presented publications, as well as in the whole academic activity of the candidate outlined her own scientific and original handwriting, her erudition, social and professional commitment, attitude to scientific objectivity, and most importantly attitude to the child in childhood. The writing language is academically justified, the style is scientifically sound, the conceptual apparatus of pedagogical science is precisely used.

The monograph of Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis, entitled "**Contemporary aspects of preschool education in Bulgaria**", second revised edition with additions and updates, Sofia, 2020, published in English, can be defined as a collective image of understanding and experience of the author on key issues of preschool education. **The development is presented as a habilitation thesis for participation in the announced competition for a professor.** The monographic study is divided into seven chapters, developed on the study of literature sources, own research, observations, experience, and analysis of theoretical and practical significance. This versatility of the research methods and the specifically commented problem areas gives a special vision of the work and is completely in the sense of the stated title. Regardless of its specificity and completeness, each of the chapters offers content, summaries, and conclusions that challenge the author for further research, the discovery of new data, reasoning with a new perspective, new meaningful interpretation of the problem, etc. It must be concluded that Assoc. Kritidis is an author with very good scientific-theoretical and research competencies, and ideas for perspective development of preschool education.

In terms of content, the habilitation work traces the regulations and conceptual theses on preschool education, which are logically related to the training of pedagogical specialists trained in Bulgarian universities. Of interest for pedagogical theory and practice is the outlined personal and professional profile of a quality children's teacher - education, career opportunities, contemporary problems in interaction with children of the 21st century. It is important to emphasize that the author states her understanding of the need for a new paradigm for the preparation of the pedagogue, children's teacher, given the modern needs and challenges facing the child. An expression of this view is found in the second and third chapters of the monograph. In-depth and professional Assoc. Prof. Kritidis presents a multifaceted, psychological, and pedagogical study related to the individualization and differentiation of pedagogical interaction with children, their higher educational achievements, and the reasons for this. The procedures are described professionally, the results are illustrated, the analyzes are a consequence of the set criteria, the summaries and the conclusions competent with a theoretical and practical orientation. The author's scientific achievement is presented and tested variant-dynamic Model of pedagogical interaction, developed for application in Bulgarian kindergartens, based on learning through experience and personally significant practical experience of children. Each of the components of the model has its scientific interpretation and provides information about the pedagogical practice of the children's teacher. It is argued that it justifies the need for a new individualized project for working with preschool children, as the theses in this sense have a contributing character.

Undisputed proof of the professional orientation and consistency in the development of various aspects of preschool pedagogy is the fifth chapter of the habilitation work of the author - ie. the theoretical and normative review of issues related to language acquisition and speech development by preschool children in the Bulgarian educational environment. Impressive is the research orientation towards the university's theoretical and practical training of future children's teachers in the direction of their successful interaction with children, namely in the field of language development and literacy preparation. Precisely and critically, the author analyzes normative documents and pedagogical practice, while revealing their importance and justified the need to expand the application of innovative educational

concepts in Bulgarian kindergartens related to literacy.

In the sense of mastering the language and the development of speech, Assoc. Prof. Dr. Kritidis makes a new reading of the process of perception of the allegory by Bulgarian preschool children. In-depth and as an opportunity for further development of the problem, the difference between the close concepts "meaning" and "meaning" (defined by Vygotsky and further developed by Luria) is sought and discovered and children's "interpretations of allegory as an intermediate point in the path of the individual for the child meaning to the meaning accepted in society". This approach to the problem and the scientific analysis of the research results is a contributing fact. The last part of the habilitation work of Assoc. Prof. Rosalina Kritidis is in the same semantic characteristic - the educational program for Bulgarian children attending preparatory groups in Sunday schools in Greece is presented. The focus is on children's intercultural education based on the life situations inscribed in the proverbs and sayings used in the culture of both peoples.

The comprehensive review of the work of Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis on **"Contemporary aspects of preschool education in Bulgaria" gives grounds to draw two reasonable conclusions - the first - the development is not an end in itself, is not the result of speculative interpretations, it is the result of research procedures (author's and standard) and secondly - it is a modern, scientifically based and practically useful work with specific contributions.**

The second monograph of Assoc. Prof. Rosalina Plamenova Engels - Kritidis on "Individualization and differentiation of pedagogical interaction in kindergarten" is a serious scientific experience for a new reading of the issue, related to its understanding of the role of individual differences and potential of the child in the process of its development, education, and socialization, as well as the need to re-model the technological construct of pedagogical interaction with the child of the 21st century. Remodeling, which in practice should operationalize the original problem of pedagogical science - individualization and its combination with the differentiation of pedagogical interaction, as well as to reveal the options for inclusive education of children with different cognitive abilities. In her work, the author considers two main theses - the thesis about the essence and meaning of the idea of individualization and differentiation of pedagogical interaction based on the personal potential of the unique child and the thesis about its permanent enrichment in learning conditions through experience and personally significant childhood experience. discoveries and encouragement of the children's spirit of discovery, of learning by doing, etc. *Definitely of a contributing nature are productions related to the expanded interpretation of the concepts "individualization and differentiation", with the possibilities for focusing the pedagogical interaction on the educational progress of each child, with the proposed variable-dynamic system of methods, techniques, means, and forms of group pedagogical interaction, purposefully used in a single holistic personalized approach, with the possibilities for achieving emotional well-being of each child, etc.*

Assoc. Prof. Rosalina - Kritidis participated in the announced competition for professor and through publications in 6 collective monographs. There are two highlights in these publications - working with children with special educational needs and a comparative analysis of preschool education in Bulgaria and Slovakia. The developments in this sense have a high scientific value in theoretical and in scientific-applied terms. The models proposed by the author - "Educational program to promote a positive attitude towards mathematics in preschool and primary school age in children with typical development and children with mild intellectual disabilities", "Natural program for the development of emotional intelligence in children in preschool age with typical development and syndrome of Down", a set of specifically selected children's literary works as a means and tool for developing positive emotional attitudes and reducing negative emotions by transforming them

into positive ones, etc., are contributing to the work in kindergartens and the family environment.

The scientific competence of the author is revealed **through the published studies in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases with scientific information.** They clearly express the opinion of Assoc. Prof. Kritidis regarding the specific features and characteristics of the modern child - mental, physical and behavioral characteristics, experiences, needs, interests, qualities, knowledge, skills, attitudes, achievements, abilities, talents, difficulties and In this diversity, she brings out as a basis for individualization and differentiation the attribute "cost" of the child and offers options for his emotional well-being and meaningful children's activity. The author's report on "Profiles of early childhood education and care workers in Europe: BULGARIA" is also noteworthy. for daycare, etc.

In the competition for professor Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis participates with **6 studies, published in non-peer-reviewed journals with the scientific review or published in edited collective volumes.** In terms of content, the studies are in the context of the main author's research - the role of the goals for stimulating children's experiences and their perspective meaning for children's development and individual creative manifestations; the potential of preschool children to understand and use allegory; of pre-school education in Bulgaria and Slovakia, looking for some common elements between them, as well as some differences. The author pays special attention to the concept of literacy of preschool children, an essential part of which are their communication skills, as well as the specific education of future teachers called to educate children. Each of the studies is developed based on the specific research activity of the author, which is a guarantee for objectivity and applicability of her innovative ideas.

Her publications - articles, reports, reviews, etc. are of indisputable interest in the research activity of Assoc. Prof. Kritidis. in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases of scientific information. The publication related to the development and learning in early childhood with a focus on language and communication is innovative. The theses in the author's work on the role of the teacher as a key subject in the process of educational interaction in the kindergarten are well-argued - the main accents in the personal and professional profile of the quality children's teacher are marked. The material related to "good policies and practices in the field of social, educational and linguistic support of children with a migrant background in preschool institutions in Munich, Germany" and the tool for preliminary assessment of the German language level of children is practical. migrants before entering school (SISMIK).

Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis also presents 21 articles, reports, etc. publications in non-peer-reviewed journals with scientifically peer-reviewed or published in edited collective volumes. In general, they are aimed at research on several key issues for preschool pedagogy. The problem of emotional intelligence and emotional well-being of preschool children, the specifics of individual educational progress, the role of comparison in the course of children's cognitive activity, etc. The research of Assoc. school and the role of the quality of children's teachers in this process.

Consideration in the creative activity of Assoc. Prof. Kritidis is paid to the comparative approach - the system of preschool education in Spain is presented - similarities and differences with preschool education in Bulgaria, as well as university education of children's teachers, etc., intercultural education of Bulgarian children. preschool and primary school age living in Greece.

Оценка на учебно-преподавателска дейност на кандидата

Based on the documents submitted by the administration of the Faculty of Education And Arts, the competition for the academic position of "professor" is provided with the required workload for the academic year. The study employment for the academic year

2019/2020 is **1686, 4** hours, of which **852** hours is classroom employment. **The mandatory lecture courses** led by Assoc. Prof. Rosalina Kritidis for **Bachelor's degree** are: Introduction to the specialty; Pedagogy of language acquisition and speech development; Fundamentals of preschool pedagogy; Research technologies in preschool education. The elective lecture courses are: Author's series of lectures on Pedagogical Interaction for Interpretation of Allegory; The child in the world of proverbs and sayings, etc. In the **educational qualification degree "Master"** Assoc. Prof. Dr. Kritidis leads lecture courses as follows: Preschool pedagogy; Author's series of lectures in English on "Intercultural competence of teachers" and "Educational aspects of the integration of migrant children" author's series of lectures on "Pedagogical interaction for the interpretation of allegory"; Author's series of lectures on "Books for children in foreign language teaching"; Pedagogical interaction for creativity; Research technologies in preschool education, etc. Supervisor of the master's program "Educational Sciences and Intercultural Education" in English. The compulsory and elective courses taught by Assoc. Prof. Dr. Kritidis are accepted with interest by students - bachelors and masters, due to the fact of innovation, applicability in the work of children's teachers, the use of information, methods, and tools specific to modern education. process in higher education. I evaluate the initiative, activity, and teaching commitment of the participant in this competition for "professor".

The high quality and academicism in the teaching activity of Assoc. Prof. Kritidis is evidenced by the data on work with students and her participation in student scientific forums, work with doctoral students, and review of over 50 diploma theses of graduates from the Faculty of Education And Arts and 1 graduate. Master's degree from the Faculty of Slavic Philology.

For the needs of **the teaching activity Assoc. Prof. Kritidis** co-authored a published university textbook (textbook "Children's teachers" - for one-year specialized training in higher education to acquire additional qualifications/retraining for children / primary school teacher) and a textbook for use in the network of kindergartens. The practical orientation of the author's works and the real possibilities for their use in the practice of kindergartens are impressive. In two consecutive collections, the author makes a comparative analysis of preschool education in Bulgaria and Slovakia. The collective monograph was developed according to the conceptual design and with the active scientific-editorial work of Assoc. Prof. Rosalina Engels-Kritidis.

Basic scientific-theoretical and scientific-applied contributions

The conceptual orientation of the published scientific papers, the in-depth theoretical study of several problem areas of preschool pedagogy, the organization and content of precise empirical research, their results and their interpretation, etc. are a serious testament to the overall scientific development of Assoc. Prof. Dr. Rosalina Engels. - Kritidis and significant contribution to preschool pedagogical theory and practice. It is worth noting that along with the theoretical interpretations of the content of various problems, the author offers specific models and programs for working with preschool children. Together, they reflect the various aspects of the research and teaching path of Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis in the world of academia.

I accept in full the presented reference regarding the original research and practical-applied contributions of Assoc. Prof. Rosalina Engels-Kritidis, candidate for participation in the competition for the academic position "Professor" in Professional Field 1.2. Pedagogy (Preschool pedagogy). At the same time, in the sense of synthesis they are:

Research contributions:

12. Identification of important for the system of preschool education in Bulgaria **problem areas**, based on an in-depth theoretical interpretation of the legal framework and its conceptual vision.
13. **Promotion, evaluation of the achievements and opportunities for change** in the field of preschool education in Bulgaria through comparative analysis with the systems for preschool education in Slovakia, Spain, Greece. The positives, negatives, and normative frameworks of the educational content related to the preparation for literacy and mastering of the native language by the children in Bulgaria and Slovakia are revealed.
14. The current state of pre-school education in Bulgaria and university education for the training of pre-school specialists in **a general context of interdependence** is considered, identifying some of the factors, analyzing the causes, and forming ideas for the prospects of this process.
15. A new, **up-to-date reading of the processes "individualization and differentiation"** in the course of pedagogical interaction with preschool children based on which it has been developed, enriched and supplemented (after obtaining the scientific degree "Doctor of Pedagogical Sciences") dynamic Model of pedagogical interaction based on learning through experience and personally significant practical experience.
16. The possibilities and perspectives for applicability of the Model of pedagogical interaction in the practice of kindergartens are outlined (based on individualization and differentiation of the process).
17. The need for an in-depth study of the individuality of the modern child is outlined - individual features, needs, experiences, cognitive experience, and cognitive abilities, values, etc. aimed at promoting emotional well-being and activities.
18. An author's methodology for researching the notion of a good / quality children's teacher has been developed, his personal and professional profile has been outlined, as well as the options for acquiring the professional qualification "children's teacher" and the opportunities for career development in the profession - at home and abroad.
19. Scientifically substantiated and applied in the author's works is the so-called inclusive approach that seeks above all the common, cohesive, and not so different between children with typical development and children with special educational needs, included in the scope of preschool age. The models proposed by the author for work with children in kindergartens and the family environment have a contributing character.
20. A **new conceptual vision of the pedagogical situation** is presented - a basic form of pedagogical interaction with the preschool child, based on variative - dynamic, synchronous, or sequential transitions in its organization and the real possibilities for individualization and differentiation processes to stimulate children's activity and conditions for emotional well-being.
21. There is a **statistically significant relationship between the ability** of preschool children to compare and the ability to interpret allegory. The children's original interpretations of allegory are considered as an intermediate point in walking the path from the individual meaning for the child to the meaning accepted in society. It is the transition "meaning-meaning" that is indirectly transferred in the direction of successful pedagogical interaction with preschool children.
22. The **key role of relationships at different levels**, seen as a "driving environment" for the child's successful acquisition of knowledge, skills, and competencies, is scientifically substantiated. Experiential learning and personally meaningful childhood experiences are the "driving forces" in the sense of these relationships.

Contributions in practice - applied aspect:

1. Pedagogical situations useful for the practice, achieving goals in the field of intercultural education, have been developed; educating in tolerance and respect for differences or building a positive attitude towards nature, broken through music as an art accessible to age.
2. Developed and tested in practice in the Greek educational environment are **3 sets of inclusive educational programs, an indisputable contribution to the practice of preschool inclusive education.**
3. Specific practical materials have been developed for innovative training of students in the specialties Preschool pedagogy with a foreign language and Preschool and primary school pedagogy.
4. Highlights of a new approach to intercultural education of preschool children are presented.
5. Educational materials have been developed - Set for individual work of the children from the first, second, third, and preparatory groups, in the direction "Bulgarian language and literature" to the educational system "Friends" for the preparatory group at Anubis Publishing House (co-authored).
6. The system of Bulgarian pre-school education has been popularized in prestigious international editions in English and German, as well as in other author's publications and edited volumes in English.

The outlined contributions find a practical-applied projection in the teaching activity of Assoc. Prof. Rosalina EngelsKritidis - updating of the curriculum and the curricula of the taught disciplines.

CONCLUSION

The documents and submitted for peer-reviewed scientific papers of Assoc. Prof. Rosalina Engels - Kritidis meet the requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and Regulations for the development of the academic staff of Sofia University. They were published after the author acquired the academic position of "Associate Professor" and the scientific degrees "Doctor" and "Doctor of Science". The contributions are original with scientific value and practical applicability. No evidence of plagiarism was found.

Based on the implementation of the scientometric indicators, the high quality and contribution nature of research and teaching activities, for academic and social activity of Assoc. her choice to hold the academic position of "professor" in the Professional field 1.2. Pedagogy (Preschool pedagogy).

REVIEWER:

PROF. MARGARITA HRISTOVA KOLEVA, PHD